

után még felszólaltak: Halpern Léh, Sábel Béla, Ehrenfeld Ignác.

A TOKAJI SASZCHEVRA Ijor 21-én a megdicsőült Strasser Akiba fő-rabbi Jahrzeit-napján tartotta szokásos évi *szijum* hasasz-ünnepélyét. Jungreis Nándor tokaji és Strasser Sámuel tiszafüredi főrabbi elmés hadron-t mondtak, majd a köv. urak mondtak Tóraigéket: Moskovits S. rabbi, Strasser N. Hajdu-dorog, Fränkel Dezső, Engl Sándor, Sik M., Klein Márkus.

BEKÜLDÖTT HIREK. *Gáván* máj. 28-án temették Stark Menáchem volt mészót, nagy részvéttel. Bucsúztatták: Goldberger G. tiszaberceli főrabbi, Fried Ezra rabbi, makói és kálói fiai, Glanc gávai mészó. — A *verpeléti* T. B. új tisztikara: Blechner Ferenc elnök, Kun Zoltán alelnök, Schlesinger Sándor pénz. táros, Domán S. ellenőr, Schlesinger D. könyvtáros. — A *felsőbrányi* T. B. szövetségi-kor ünnepi bankettet adott, melyen a hitk. tagok is résztvettek, Tóraigéket fejtegettek: Schlesinger Hermann, Ceizler Ignác, Schön József, Reisz Emil. — *Tiszabercelen* elhunyt Weinberger Miklós 29 éves főkönyvelő, Fried rabbi megrendítő heszpeddel bucsúztatta. — *Szabolcsbádon* az elmúlt ünnepen Rosenbaum Gyula Kisvárdáról a hitközség vendége volt s a zsinagógában igen megkapó d'rosót tartott. — *Többeknek*: Híreik hirdeteik jövő számban.

NAGYMAROSON
előnyösen ismert
orth. kóser étkezdém
megoyilt! Olcsó menü-rendszer.
HIRSCHFELD DAVID
Nagymaros, Király-u. 2.

ELSŐRENDŰ vallásos szakácsnőt keresek azonnalra. Rosenstingl Károly, Szombathely.

A pestújhelyi metszői állás „haszogasz g'vill” tilalma alatt áll, arra sem pályázni, még kevésbé azt elfoglalni nem szabad, mindaddig, amíg a hitközség-gel történt megegyezés alapján a jelenlegi metsző a tilalmat fel nem oldja. OKL. TANÍTÓT keresek július 1-re fiamhoz, aki chümis-rasi oktatásban is kellő jártassággal bírjon igen perferkt német. Fülep Mór, Téglás.

TANULÓLEÁNYT, 30. házból, 14-15 éves, parókkészítéshez és hajmunkához azonnal felveszek. Altschüler, Budapest, VII., Csányi u. 12.

DIÁKLÁNYOKNAK
szigoruan vallásos családi otthonnyújtó tanár-tanárnő házaspár **Korrepetálás. Idegen nyelvek.** Zongora.
REIF, Budapest, VII., Nagydólya-u. 27.
A középiskolák centrumában.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P)

Klein Etelkát, Klein Izidor kántor leányát Gesztelyről eljegyezte *Eisenberg Ferenc* Ujpestről.

Paskusz Elvikt Surányból eljegyezte *Kohn Dezső* üveg- és porcellánkereskedő, Pápa.

Benedikt Sávika, Pozsony-Budapest és *Teitelbaum Tarján Ernő*, Nyiregyháza-Budapest, jegyesek

Schwarz Fegit, Schwarz József rabbi leányát eljegyezte *Weisz Fábán*, Nagyvárad.

Weinstein Jenő kiváló elnökünknek Uhr Rózsikával (Kassa) való eljegyzéséhez legszívveljesebben gratulálunk:

Tiferesz Bachurim, Tornalja.

Gestner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerkészítő-társ. *Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-árak alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása.* Kívánatra választékokat küld.

Pályázatok

A nagyoroszl orth. rabbi kerület egyik községében működő öreg és beteg mészó átadná állását egy olyan tehetséges fiatal, nőtlen embernek, ki leányát hajlandó feleségül venni. Pályázótól megkívánatik, hogy talmid chóchom, jóré somálim legyen és három elismert orth. rabbtól kaboló-val rendelkezék. Fizetés havi 120 pengő, tűzifa és lakás. Pályázatok kaboló másolatokkal: Hitközségi elnök, Nagyoroszl címre kéretnek.

Balatonai zsidó diáknyaraló

Kérjen prospektust!
Dijmentesen küld
Dr. Frenkel Bernát vallástanárral
Budapest, VIII. Teleki-tér 5.

Felelős szerkesztő és kiadótalajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MÜNTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel.: 40-6-70

TÁTRALOMNIC MAGAS TÁTRA! TÁTRALOMNIC

Egyetlen megbízható ORTH. PENZIO, elsőrendű konyha és kiszolgálás. Elő- és utószezonban a TELJES PENZIO 55 ck. Felölt leányok kíséret nélkül felvétetnek. Egész éven át nyitva. Elő és utószezonban esküvőket és banketteket is elfogadok.
SCHREIBER MÓR, TATRANSKA-LOMNICA (BUGSCH-VILLA)

Rituelles Ferienheim

Spital am Semmering

Telefon: 18. — Für Kinder von 4-14 Jahren. Herrliche Lage in 800 M Höhe, große luftige Räume mit allem Komfort. Garten, Große Wiese, Duschen, Planschbuden Eröffnung 18. Juni. Leitung: FRAU LOLA SCHIFF (staatlich geprüfte Kindergärtnerin) Wien II., Krummbaumgasse 1/20.

FIGYELEM! Az előnyösen ismert FIGYELEM!

FRÄNKEL ORTH. KÓSER PENSIO ES ÉTTERME SIÓFOKON

a fürdőtelep legjobb helyén (Batthyány-utca 16.) már május 25-én megnyílt mérsékelt elősaisoni árakkal. Modern folyóvízes szobák, szép nagy árnyas kert és fedett terras. Elsőrangú normál, és diétás konyha. Mielőtt nyaralási programjáról határozná, okvetlen kérjen prospektust Budapestben: FRÄNKEL PENSIO, Rombach-utca 11.

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót menorát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó
ékszerész-nél.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.

אללנע מיניע יידישע צייטונג

72

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az Orth. Központi Bizottság ülése

Az Orthodox Központi Bizottság e hó 13-án tartotta rendes félévi ülését Frankl Adolf felsőházi tag elnökele alatt. Az Orth. Központi Iroda részéről Hartstein Lajos ügyvezető alelnök és dr. Reiner Imre jogtanácsos vettek még részt a tanácskozáson. A főrabbitagok közül Strasser Salamon debreceni, Rosenbaum Mózes kisvárdai, Snyders Bernát győri, Teitelbaum Naftali nyirbátori, Kohn Farkas csornai, Bródi Emánuel nagykálói és Rosenbaum Lipót tállyai főrabbi; a világi tagok közül óbudai Freudiger Lipót kormányfőtanácsos, óbudai Freudiger Ábrahám, Korein Dezső, Klein Márkus (Budapest), Bernfeld Sámuel, Krausz Mór (Debrecen), Friedman Herman (Mándok), Schwartz Izidor (Győr), Steiner Vilmos (Pápa), Németi Sándor (Nyiregyháza), Kornitzer Salamon (Szerencs) jelentek meg. A napirendre kitzűzött ügyek Hartstein Lajos ügyv. alelnök és dr. Reiner Imre jogtanácsos referátumai alapján kerültek tárgyalás alá.

A napirend tárgyalása előtt Frankl Adolf elnök a németországi zsidóság súlyos helyzetéről emlékezett meg. Fájdalmas együttérzéssel szólott arról a rendkívül szerencsétlenségről, amely német hittestvéreinkre szakadt és annak a reményének adott kifejezést, hogy sorsuk a Mindenható kegyelméből hamarosan jobbra fordul. A bizottság tagjai mély megilletődéssel és részvétellel hallgatták Frankl elnök elítélő és megindító szavát.

Ezután a hazai orthodoxiát érintő általános felekezeti érdeklő ügyek kerültek tárgyalásra. Ezeknek sorában az Iroda bejelentette, hogy a zsidó vallású clemi iskolai tanulók részére: a vallásminisztériumban sikerült elérnie a szombati l'entiszteleten délelőtt 9-től 11 óráig és a déli ünnepi étkezésem való részvétellel biztosítását. Kellő időben — az iskolaélet megelőzőben — történő kérelmezés esetén: ez mindenütt engedélyeztetni fog.

A tárgyalásra kitzűzött konkrét ügyek közül a váci és mátészalkai vitás kérdé-

sekre vonatkozóan úgy döntött a bizottság, hogy előbbi hitközségbe a debreceni és győri főrabbi, utóbbi helyre a nagykálói, nyirbátori főrabbi, valamint Friedmann Herman bizottsági tag szállanak ki békés egyezség létrehozásának megkísérlésére.

A hitközségi alkalmazottak ügyében a bizottság felkérte a központi Irodát, hogy ezeknek életbiztosítási és leánykiházasítási segély ügyében a bemutatott tervezetek mielőbbi megvalósítása érdekében küldjön konkrét felhívást mind az alkalmazottakhoz, mind a hitközségekhez és utóbbiakat hívja fel a kisösszegű biztosítási járulékok felerészének viselésére.

Határozatba ment az idegen hitközségekben történő esketések vallási érdekű fokozottabb ellenőrzése is.

Az „Országos Tiferesz Bachurim” egyesületnek azt a beadványát, amelyben az orthodox ifjuság vallási és gazdasági megerősítését célzó munkásságához kért

támogatást: a bizottság a legnagyobb megértéssel fogadta és a mozgalmat a legteljesebb jóakarattal biztosította. Elhatározta a bizottság, hogy a hazai orthodoxia vezetősége fokozott figyelmet kíván fordítani olyan akció életre hívására, amely a szentföldi települést a valóságos életmód biztosítása mellett teszi lehetővé, különösen az orthodox ifjuság számára.

Kimondotta a bizottság, hogy a tervbevetett országos képviselősségi gyűlés egybehívására a jelen viszonyokat nem itél alkalmasnak és ezért attól ezuttal eltekint.

A majdnem teljes számban megjelent bizottsági tagok élénk részt vettek a napirend során tárgyalt összes kérdések megvitatásában, úgy hogy a reggel 10 órakor megkezdett értekezlet — rövid ebédszünettel — este 8 óráig tartott. Ekkor Frankl Adolf elnök köszönetet mondván a megjelenteknek, az ülést bezárta.

Kaleidoszkop a hétről

Az osztrák határról... A zsidó történelem egyik tanulsága, hogy a zsidóság fennmarad, mert az egyik országban kitört üldözés megtört a másik ország határköveinél. Ime! Az egész világ azt hitte, hogy a hitlerizmus árjai feltartóztatlanul elárasztják Ausztriát. S ime váratlan fordulat támad. A német Ausztria nem kér a német fajvédelem egyoldalúságából és gyűlöletéből. Hogy mi lesz később, azt nem lehet tudni. De már az eddigiekből kiderült, hogy az úgynevezett nagy nemzeti forradalom Németországban csak egy sikerült puccs volt, amely azonban nem sikerült Ausztriában. Ez mindenesetre kedvező mozzanatot jelent a magyar zsidóság helyzetében is, mert neveltség volna, hogy nálunk hódoljanak annak, aki saját osztrák fajtestvéreinek sem kell. Mi pedig belátjuk, hogy

az osztrák véres események, náci által elkövetett bombamerényletek, bizonyos tekintetben jót jelentenek, amint ezt a szent költő mondja: „Lásátok I'ten cselekedeteit, amikor pusztítást okoz az országban (aser szom sámmajsz booreca).

A világgazdasági konferencia Londonban a világ összes népeinek kiküldöttei világgazdasági értekezletet tartanak, hogy miképpen vezethetnék ki a kátyuba jutott gazdaságot, a jólétet s a megelégedést jelentő egyes útra. Az egész világ szeme függ az értekezleten s hön óhajtja a tanácskozás sikerét. Hiszen a baj általános, hisz a midrás értelmében az igazi sorscsapás az, amely az összes emberiséget éri, nemcsak Jiszóélt — hát még inkább mennyire baj az, amely az egész emberiséget, de különösen a zsidóságot sújtja. A gazdasági bajok

tudvalevőleg a legjobban tenyésztik a zsidógyűlölet- és üldözés bacillusait. Hogyne tekintenék tehát nagy várakozással s türelmelességgel a javítani akaró tanácskozás elé. Hiszen tudjuk: hol a baj. Az országok féltékenyek egymásra, elzárkóznak egymástól, az erkölcs nem jelent semmit az állami életben, az anyagi hatalom pedig mindent jelent. Vajjon üdvöt hoz-e a nagy konferencia, az attól függ, mennyit tud megvalósítani abból a zsolnárból, amelyet mi *Rajshasonó* szent napján sófárfúvás előtt mondunk: „*N'divé amim neeszófu...* — népek előkelői összegyűlnek, Ábrahám I'tenének népe.” Az előkelő gyülekezet csak annyi sikert arathat, amennyiben Ábrahám I'tenének gyülekezte lesz s lenni igyekszik. Ábrahám ősapánk tanította életével s példájával az akkori világot arra, amit a mai világ elfelejtett: mint lehet a saját nemzeti érzést az általános emberi tudattal s szolidaritással összeegyeztetni s azért áldattak meg általa a föld összes népei.

Mazkir s frigszerzés

Nem szeretünk beavatkozni a neológ vallási viszonyokba, csak annyira, amennyire fontosak az orthodoxiára is. *Ilyen szempontból megemlékezőnek tartjuk azt az epizódot, amely — mint most tudomásunkra jutott — Sövüajsz második napján játszódott le a Rombach utcai templomban.* Az első reggeli imánál telve volt a templom, csak mazkirt mondani akarókkal, s mivel *dr. Fischer Benjámín* rabbi hosszabb prédikációt tartott, a közönség egy része (mely üzleti ügyei miatt

— sietett!) lázongott, kiabált s hangosan recitálta a szónoklattel párhuzamosan a mázkir-imát. Azt lehetne ugyan erről mondani, hogy mégis milyen szép, annyi zsidó embernek kegyelet-megnyilatkozása, de mégsem szabad elfelejteni, hogy az ilyen zsidóság a legjobb érv az orthodox különállás szükségessége mellett. Mert az ilyen szavakban megnyilatkozó kegyelet igen rokon az ősök iránti *kegyetlenséggel*. A mázkir-zsidók egy

Rabbi Majse Neumann, zsámbokréti főrabbi

Mult csütörtökön elhunyt 77 éves korában az általános nagy hírnévnek örvendő nyitrai zsámbokréti főrabbi. A megdicsőült méltó fia volt a híres *R. Dóvid Lackenbach*, néhai pozsonyi ros bész-dinnek. Teljesen visszavonulva az élet zajától működött 52 éven át kis községében, a „halacha négy röjje” között. Az egész „saszt” hatszor áttanulmányozta s egyes művei: „*Halocho l'maasse*” a talmudra, úgy mint rezponzumok, már nyomtatásban megjelentek.

Óhajához híven Pozsonyban temették. Ezt megelőzőleg halála napján községében, több környékbeli rabbi búcsúztatta. A temetés pénteken folyt le Pozsonyban, impozáns részvét mellett. Sok rabbi sietett Pozsonyba, hogy a megdicsőültnék — aki életében minden megtiszteltetést magától elhárított — az utolsó tiszteletet megadja. Schreiber főrabbi távollétében, Lebo-

része hűséges a szülők emlékével szemben, de hűtlen az ősök szövetségével szemben. Megbízható jelentések szerint *borzasztóan terjed az „arélím” száma a budapesti neológok között, még zsidó kórházakban született gyermekeket sevétnetnek felegetes szülők a szent szövetségbe.* Erre a komoly veszélyre figyelmeztették orth. rabbijaink az ő híveiket s különösen az apákat, akiknek eladó leányai vannak.

vics rabbi búcsúztatta, majd a péntek miatt csupán Ungár nyitrai, Schill bazini főrabbi, végül Rosenzweig Ch. a tanítványok nevében búcsúztatták, a „Tóra fejedelmének” nagyságát megadó heszpedeikben ecsetelve. **הצניח**

A szatmári rabbikérdés

(Saját tudósítónktól.) A szatmári rabbiválasztás ügyében kiküldött békéltető bizottság három napon keresztül tartotta Szatmáron tárgyalásait, melynek eredménye az lett, hogy kiküldtek Teitelbaum Joél nagykárolyi főrabbihoz egy tiztagú delegációt, mely hivatta volt a bizottság döntését tudomására hozni a károlyi rabbinak. A bizottság határozatában helyet adott a károlyi főrabbi szatmári rabbivá való választásának s a delegációnak volt a feladata, hogy őt hivatalosan is meghívja Szatmárra a rabbiszék elfoglalására. — A nagykárolyi főrabbi több feltételhez köti a szatmári rabbiszék elfogadását.

Rákoshegyén

nyaralóknak kütünő és megbízható orth kóser házikosztot, pontos és olcsó kiszolgálást nyújt **Iczkovits Ármin** kántor, Deák Ferenc u 53 Kütünő levegő teljes komfort. Előrangú referonciák. Fővárostól 25 p.

DIÁKLÁNYOKNAK

szigoruan vállalásos családi otthonnyújtó tanár-tanárnő házaspár **Korrepetálás. Idegen nyelvek.** Zongora. **REIF**, Budapest, VII., Nagydófa-u 27. A középiskolák centrumában.

kosmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyisoványítás legmodernebb alapon, személcisztítás, hámlasztások. (Díjtalan tanácsadás) „**MIRACLE**” hajeltávolítószert szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrássy ut 38. (Párizsi Áruházal szemben) Tel.: 15-7-98. Kérjen prospektust!

Mi ujság Németország körül

A zsidó birodalmi képviselő nyilatkozata

Amint megírtuk, már az összes német zsidó szervezetekből megalakult a birodalmi képviselő (Reichsvertretung der deutschen Juden). Ez legutóbb a következő nyilatkozatot bocsátotta nyilvánosságra:

— A német zsidóság előtt az a sors áll, hogy a német haza jogtalanjává válik. A német zsidóság, mint kisebbség, becsületében megsértve, nem védekezhetik, de senki nem veheti el a jogát tőle, hogy nyiltn, őszintén nyilvánítsa meggyőződését. A német zsidók visszautasítják azt, hogy valamilyen „rendszer” kezdeményezze, vagy okozza gyanánt ki-pellengéztessenek, holott mindenkor bebizonyították, hogy alárendelik magukat minden állami rendnek készséggel és örömmel, ha csak meghagyják nekik méltóságukat, munkájukat és szabadságukat. A német zsidók feleslegesnek tartják unos-untalan rámutatni az őv-százados német kultúrájukra, a német földdel és szellemmel való állandó összeköttetésükre. A történet valósága szól értük, szól az ő munkájukról, hűségük-ről, a német néppel való összetartozásukról. Jogunk van remélni, hogy a velünk való tárgyalás a jog alapján és az értelem győzelemmel fog folytatódni és hogy ezáltal becsülettel nyitják teremtődik majd a mi helyünk és utunk ügyében az élet területén.

Razzia a berlini zsidónegyedben

Erev-sövüajsz reggel nagy razzia-t tartott a Grenadierstrassen a berlini rendőrség, melynek közegei egy magánima-házba is behatoltak. A razzia hallatára a megfélemlített zsidó lakosság közül sokan a pincékbe és padlásokra bújtak el, de a razzizók figyelmét ezek a rejtékhelyek sem kerültk el. Az igazoltatottak egy részét csakhamar szabadon bocsájtották, de 34 személyt, köztük 9 nőt, bekisértek a kapitányságra. A razzia során egy rabbitól és több magánostól jelentékeny összegű pénzt és értéktárgyat koboztak el.

Kitértek kolóniája Palesztinában(?)

A katolikus *Bayerische Volkszeitung* a következő tudósítást közli Rómából: „Jezusálemből az illetékes egyházi hatóságtól egy különös zsidó kolónia alapításáról érkezett hír. Szó van egy kolóniáról, amelyet Németországból menekült kikeresztelkedett zsidók akarnak alapítani Palesztinában, mivel tudvalevőleg az árja paragrafus értelmében a kikeresztelkedett zsidó még a harmadik generációban is zsidónak számít. Zsidó körökben is megoszlanak a vélemények arról, hogy a valláscsere megszünteti-e a faji hozzátartozandóságot. Vi-

ták elkerülése végett ezeket a kikeresztelkedett zsidókat Tel-Avivtól, a cionizmus központjától távol fogják letelepíteni.”

Illetékes körökben nem tudnak e pillanatban felvilágosítást adni a hír valódiságáról, mindenesetre a németországi események számos kikeresztelkedett zsidót fognak Palesztinába is készíteni, de ezek bizonyára újból zsidók lesznek ott.

Mit szól a világ?

Mult számunkban közöltük, hogy Genben Bernheim menekült sziléziai zsidónak a németországi zsidók jogfosztottsága elleni petíciójának tárgyalásánál Németország teljesen izolálva maradt és az egész művelt emberiség képviselői kifejezték nemtetszésüket az emberi jogoknak Németországban megnyilatkozott megsűfólasa miatt. A felszólalások között különösen nagyhatású volt Spanyolország képviselőjének a beszéde. Azt mondta többek között: Négyszáz évvel ezelőtt követtük el azt a történelmi vétket, hogy a zsidókat kiűztük országunkból. Mélyen fájlaljuk most ezt a dolgot és igyekezzünk ezt a jogtalanságot a spanyolországi zsidók egyenjogúsítása és országunk kapuinak a zsidó emigránsok számára való kinyitása által jóvátenni.

Több amerikai kikötőben a horogkeresztet zászlóval befutó hajóknak rakományait a kikötőmunkások nem akarták kirakni.

Palesztinában pedig állandó hecc van, amennyiben a németországi konzulátus épületén levő hitlerista zászlókat állandóan leveszik, eltüntetik és helyébe mogen-dovidos zászlókat tesznek, az angol rendőrhatalóság pedig a legszorgosabb kutatás dacára sem bírja megfogni a tetteseket.

A németországi katolikus papság is pástörlevelet bocsájtott ki, amely a sorok között bár, de tiltakozik a hitlerizmus és faji politika túlhajtásai ellen.

„Zsidók és négerek”

A német kormány agrárreformot tervez és a tervezetben az van, hogy a földhöz nincs joga semmiféle zsidó vagy színes fajú egyéneknek. Ez a distinkció mindenképpen jellemző. Most már nem „árja” és „nem-árja” megkülönböztetés járja, mert ezzel tulajdonképpen kizárnák az európai népek egyenlőségét ami kockázatos lehet, hanem sokkal kényelmesebbnek találják egyszerűen kijelenteni, hogy mindenki szerzhethet földet, kivéve a zsidókat és a színeseket azaz négereket, kinaikat stb. E tekintetben nem nagyon találékony a hitlerista törvénygyártás, mert Németország egyes vidékein már régen szokásos volt kírni: Zsidóknak és négereknek tilos a belépés. Négerokről és héberekről pedig nótákat is zengtek. A dolognak azonban van egy komolyabb szempontja. Már háromezer évvel ezelőtt mondotta Omajsz próféta: „Hálaj kivné Kúsijim attem li... — olyanok vagytok ti Izráel fia, mint a szerezcsenek, mert Izráelt kivezettem Egyiptomból, a filiszteusokat Káftajrból”. A próféta azt akarja ezzel mondani, hogy a faji góg nem ér semmit, fajtságát tekintve Izráel nem különb, mint a néger. Ami az egyik fajt a másiktól megkülönbözteti, ez az erkölcsi téren való működés. Ime: amit a próféta évezredekkel ezelőtt mondott, az mennyire eltorzult az európai civilizáció törvényhozásában s milyen szomorú dolog, hogy az úgynevezett európai civilizáció, kultúra és tudomány évszázados korszaka után itt tartunk.

Tilos a héber szó(?)

A multkor szó volt arról, hogy rendelet jön ki, amely szerint zsidó ember csak héberül adhat ki könyvet. Ezzel ellentétben Baden nagyhercegség biztosa elrendelte, hogy tilos a zsidóknak vásáron jidisül vagy héberül beszélni.

NOVY SMOKOVEC! Orth. kóser Müller-pensio (Ujtátrafüred) Modern szobák, kütünő ellátás, mérsékelt árak. Egész évben nyitva. Telefon: 2.

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szérdertát, gyertyatartót menorát, arany, ezüst és brilliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó ékszerész, Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak. Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.

Az Aguda Romániában

(Saját tudósítónktól). Az Aguda egyre nagyobb tért hódít a romániai orthodoxiában. Nagyváradon volt a napokban az Aguda-ifjúság (Cseiré Agúdo) országos konferenciája, impozáns részvétel mellett. Farkas Lipót és Freund Lajos üdvözlő beszédei után a nagyváradi, visói és vizsliczi főrabbi beszélt. Majd Schönfeld, az Aguda varsói főtitkára, dr. Deuschländer (Bécs), az orth. világszervezet „Keren Hatajro” osztályának elnöke szóltak fel. A konferencia héttagú rabbitanácsot választott, melynek elnöke a nagyváradi főrabbi, tagjai pedig: a visói, halmi-i, marosvásárhelyi, segesvári, visniczi és kisenevi főrabbiak lettek. Az országos Aguda-ifjúság, Nagyvárad székhellyel, Rosenberg Dávidot, Feldmann Jenőt és Friedmann Lipótot választotta elnökeikül; előljárók: Müntzer E. (Csernovicz), Sonnenschein P., Spitzer I. (Koloszvár), Bernstein L. (M.-Vásárhely), Heller Menáchem (M.-sziget), Halpert Chájim (Borsa). Hétfő este a konferenciát bankett zárta be szép beszédekkel. Kedden a sasz-chevrában dr. Deuschländer (Bécs) és Schönfeld (Varsó) a „Bész Jákob”-leánynevelés fontosságáról szónokoltak, majd Fuchs Salamon (Nagyváradi) záróbeszédet tartott.

R. D. Kolozsvárról jelentik nekünk: A nagyváradi konferenciára érkezett külföldi vendégek Kolozsvárra is ellátogattak, ahol nagy szeretettel fogadták őket. Vá-

rosunk Aguda-ifjúsága az alkalmat egy Aguda-meeting rendezésére használta fel. Fisch S. nyitja meg a népgyűlést, melyen dr. Deuschländer L. és Fischer dévai főrabbi, Schönfeld S. (Varsó) tartottak nagyszabású előadásokat az ifjúság orth. szellemében való neveléséről és szentföldi problémákról. A vendégek az Aguda mezőgazdasági kiképző telepét is megtekintették, melyről a legmesszebbmenő elismerés hangján nyilatkoztak. — Glasner főrabbi a szentföldi útjáról hazajövet, a sasz-chevrában nagy érdeklődéssel kísért referátumot tartott. *Jakab Mózes*

Szlovákiából

A legendás cadik sírja mellett... Nagyszöllősről jelentik nekünk: 90 éves korában elhunyt *Berliner Mór*, a hitközség legidősebb, böles tudósa, aki a nagynevű *Kszáv Szajfer* és *R. Smelke Seblőser* tanítványa volt. A templomudvarról temették, óriási részvét mellett. Klein főrabbin kívül többek között az itt lakó *szpinkai Rebbe* is búcsúztatta. A temetőnek egy különösen megszentelt helyén helyezték örök nyugalomra, ahová 140 év óta nem temettek senkit: a hírneves „Tanja” szerzője atyjának sírja mellé. Ehez a sírhoz a köv. legenda fűződik: A „Tanja” atyja utazás közben ért Nagyszöllőse. Halála közeledését érezve, ő maga jelölte meg sírhelyét, de nem fedte fel kiletét, mondván: „a fiam amúgyis meg fogja ismerni sírhelyemet.” Egy évvel később odaérkezett a „Tanja”, számos

tanítványával, s egyenesen a sírhoz tartottak, ahol ájtatos imát végeztek és a „Tanja” sírkövet állított a köv. felírással: „Itt nyugszik Rabbi Borúch, a Tanja atyja.” A tanítványok ekkor elárulták, hogy mesterük a temetés napján kadist mondott s kijelentette „most temetik Apámat, messze Magyarországon.” E sír mellé hantolták el most a nagyszöllősi bölcset...

Az ungvári orthodox ifjúság

Užhorodról jelentik: Az itteni orthodox ifjúság nagy manifesztáció keretében megalakította a Ceiré Agudasz Jiszról szervezetét. Az összejövetelen Katz Chájim üdvözlötte a megjelenteket és az Aguda eszmeköréről érdekes előadást tartott. Utána Grünwald Mózes, a jórai főrabbi fia a vallásos ifjúság mai helyzetét ecsetelte és kiemelte a szervezés fontosságát. Ausländer Mózes, Welsz Jiczchok pedig rámutattak a veszélyekre, amelyek az ifjúságot a baloldali orientáció következtében fenyegetik, amivel szemben nem szabad struccpolitikát űzni. A napi talmudi penzum (daf jaim) előadásával véget ért a nagyjelentőségi értekezlet.

A galantai hitközség gyászja

A galantai orthodoxia nagy részvételével temették *R. Jozsef Müllert*, a II. galantai hitközség közismert nagytudású dajonját. A boldogult, kitűnő tanítványa volt a hírneves *R. Michael Pápa* (Szerdahely), továbbá *R. Noszon Müller* szécsényi, a *Maharam Schick* huszti főrabbinak, úgymint a hunfalvi gaonnak (midőn még Hejőcsabán működött). Nemes jelleme, szerénysége miatt ezernyi tanítványa szerette s tisztelte. Nagy tóratudásáról „*Ajr Jajszejf*” című műve tesz tanúságot. Orvosi tanácsra Pöstyénbe ment, ahol a halál utólrerte, 74 éves korában. Pöstyénben Panet Jakab dési főrabbi, Teichthal és Grün rabbi búcsúztatták. Örök nyugovóra Galántára vitték. Ott nagy hatással heszpedet mondott Buchsbaum főrabbi, továbbá a boldogult vejei: Schwarz Ábrahám (Sala), Ungár (Pozsony); Kaiser L. és Sussmann. Áldás emlékére.

A galantai főrabbi Nagymihályon

Michalovcéről írják: Buchsbaum Iósua galantai főrabbi mult hét kedden városunkba érkezett, egyik legkedveltebb tanítványa: Stark Ábrahámnak (Vágsellye) Eichenbaum Gizikével (Nagymihály) való esküvőjére. Ebből az alkalomból a vidékről mintegy száz tanítvány gyűlt egybe, hogy mesterüket üdvözljék. Az esketést a galantai főrabbi végezte, Strasser vágsellyei főrabbi és Gross D. L. pozsonyi rabbi közreműködésével. A díszvacsorán nevezettek kívül a helybeli ros bész-din gyönyörködtette. Tóraigékkal a násznépet.

A pozsonyi gettó viharos történetéből

A Chaszam Szajfer emlékirata 1809-ből

A pozsonyi zsidónegyed leégésének huszadik évfordulója, amelyről május 19-i számunkban megemlékeztünk, ráirányítja a figyelmet azokra a nehéz napokra, amelyeket a hírneves község átélt a Chaszam Szajfer idejében. Az akkori eseményekről a nagy mester maga hagyott hátra feljegyzéseket, amelyeket unokája R. S'olmo Schreiber kiadott „Széfer Zikórajn” cím alatt.

A gettó szenvedései összefüggésben vannak avval a hadjáratokkal, amelyet Napoleon vezetett az osztrák császárság ellen, s amelynek egyik legfontosabb eseménye volt 1809. szeptember 21-én az asperni ütközet. A Chaszam Szajfer elmondja, hogy Szivon ujholdján a Duna túloldalán a francia csapatok megjelentek és követelték a hatóságoktól, hogy adják át a hidat, mert különben lövik a várost. Az átadás nem történt meg, a tömeg fellelegzett, mert nem lövöldöztek, de a nagy mester szíve aggodalommal telt meg. Szivon 4-én a franciák elhagyták állásaikat. De 18-án újra nagy izgalmomban volt a város, mert nagy morajlás hallatszott és azt hitték, hogy megkezdődött a város bombázása. A város lövetése azonban csak Szivon 19-én egy

szombati napon indult meg. A lakosok a házaiknak pincéibe, földszintjeire menekültek, maga a Chaszam Szajfer is lement lakóházának földszintjére és ágyúszó közpette fogyasztotta a solajs szeü-dajst. A franciák lövedékeiket a folyam közepére irányították, mert a hajókat akarták szétlőni és így természetes, hogy a házakat is elérték a golyók. Az este igen nyugtalan volt a mester és magához hívatta hitközségének főemberét R. Mendel Lemberget (L'wow) és kérte: gyűjtsön össze 200 forintot „pidjajn”-ra, amelyet osszanak szét a város szegényei között, tíz talmududóst pedig küldjenek ki a temetőbe, akik imádkozzanak az iteni irgalomért. Alighogy Lemberger elment, újra megkezdődött a város lövetése és egész nap tartott. Ágyúszó mellett adta elő a Chaszam Szajfer a napi „siür”-t. Délután három órakor elhozta a kétszáz forintot R. Mendel és a község összegyűlt, szétosztották a pénzt a szegények között, imádkoztak, de a nagytemplomba nem gyülekezhetek a tüzelés miatt, úgyszintén a temetőbe sem lehetett senkit kiküldeni, mert a temetővel szemben a tűzország hadállásai voltak.

Közben a szomszédos Jergen (Szentgyörgy) községből hintó jött és arra kérték a Chaszam Szajfert, hogy jöjjen el

hozzájuk és várja be ott a békésebb időket. A pozsonyi hívek azonban nagyon kérték, hogy ne hagyja el őket. A mester nem mondta meg nekik, hogy álmában látta magát a városból menekülve, kérésükre ott maradt mellettük, pedig tanácsosabbnak vélte volna, ha elmegy Szentgyörgyre és ily módon el lenne intézve az álma. Másnap reggel a Duna túloldalán a katonák megint sáncot ástak. Erre a mester elrendelte, hogy minden reggel és este az „ovini mák-kéni”-imát mondják. A helyzet megint olyan kritikus lett, hogy most már maguk a pozsonyiak jöttek rabbijukhoz és kérték, hogy mégis jobb lenne, ha Szentgyörgyre költözködnék. Ez meg is történt. De nem érezte jól magát hitközségén kívül. Nyugtalanító híreket hoztak neki. Az sem volt kellemes, hogy a falú parasztsága azt panaszkolta: idejőnnek a menekültek és megdrágulnak a piaci árak. A hatóságoknak résen kellett lenniük, hogy valami elégedetlenség ki ne törjön. Egy néhány tanítványa elkísérte Szentgyörgyre és ott tanulták naponként a siürt. A főrabbi rendelkezése ujjabb gyűjtést rendeztek Pozsonyban és körülbelül hétszáz forintot osztottak szét.

Tamúz ujholdjának első éjjelén megint ágyuzás volt. Másnap reggel Károly fő-

Házam eladása folytán

költözködésig sírkóráktáromból minden elfogadható ártért árusítok. **Még viszont eladóknak is!**
Löwy J. Buda, II., Fő-utca 88. szám.
Pálffy tér mellett. Telefon: 51—5—81.

FIGYELEM!

Az előnyösen ismert

FIGYELEM!

FRÄNKEL ORTH. KÓSER PENSIO ÉS ÉTTERME SIÓFOKON

a fürdőtelep legszebb helyén (Batthyány-utca 16.) már május 25-én megnyílt mérsékelt elősaisoni árakkal. Modern folyóvizes szobák, szép nagy árnyas kert és fedett terras. Elsőrangú normál, és diétás konyha. Mielőtt nyaralási programjáról határozná, okvetlen kérjen prospektust Budapestén: FRÄNKEL PENSIO, Rombach-utca 11.

PARÓKA

elsőrendű kivitelben a legjutányosabb áron

Visó Márknénál

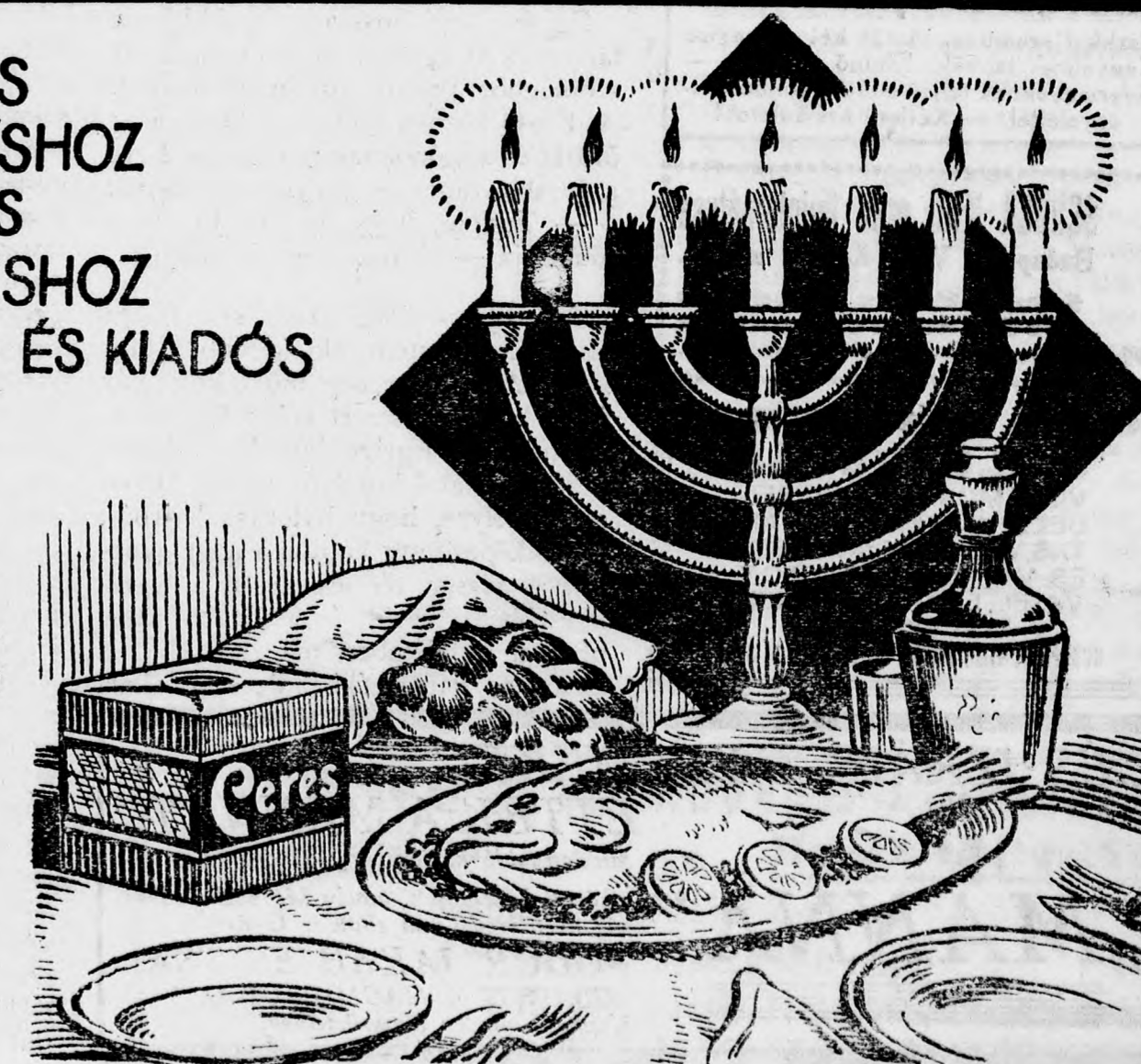
VII. Király u. 1. (Orczy ház) kapható.

SÜLTEKHEZ ÉS
MÁRTÁSHOZ
DESSERTHEZ ÉS
KALÁCSHOZ
GAZDASÁGOS ÉS KIADÓS

נישטר
Ceres

100%-OS TISZTA
NÖVÉNYZSIR

herceg táborából jött egy tiszt és kérte, hogy vezessék őt a főrabbi elé. Természetesen megijedtek, mert valami denunciaciótól féltek. Az előljárók azt mondták a tisztnek, hogy rabbiuk fürdőkurát tart a városon kívül és kérték: nem volna-e lehetséges, hogy elmondja nekik miről van szó. A tiszt elmondta, hogy a táborban két katonát halálra ítélték, mert megszöktek, az egyik közülük zsidó és ez azt kérte, hogy küldjék hozzá a pozsonyi rabbit utolsó vigaszra. Erre megkérték, hogy a rabbi helyett mást küldhessenek. Amikor a tiszt beleegyezését adta, akkor a tudós R. Zalmen Bernau és a már említett R. Mendel Lemberger kiutaztak. Velük együtt kiment a Chevre Kadisa halotti ruhát vivő néhány embere is. Miután beszéltek a katonával és az elmondta a bűnvallomást (vidüj-t), akkor tanakodtak azon: vajjon nem lehetne-e a katonák életét megmenteni. Kéréssel és egybekkel (így mondja diszkrétül a Chaszam Szajfer) sikerült kegyelmet szerezni a zsidó katonának és az ő kedvéért a kereszténynek, pedig a század fel is volt már állítva a kivégzéshez. Közben jöttek a hírek Jergen-be, hogy Pozsony nagyon várja lelki vezéré visszajövetelét. Mit tehetett erre? Ismét visszatért községébe. (Folytatjuk)

Balatonszárszón

Landau orth. kóser penzió és étterme
Parkkal szemben, víztől két percrenyire
Kényelmes szobák. Kitűnő konyha. —
Gyermekeknek teljes ellátás, gondos felügyelettel. — Kérjen árajánlatot!

SCHÜCK JENŐ orth. fiuinternátusa
Budapest, VII., Kerlész u. 32.

Szeretetteljes gondozás
Elsőrendű referenciák
Méréselt árak. Prospektus.

KOLLER, MŰSZAKI IRODA

CSILLÁRGYÁR

VILLAMOS ÉS GÁZBERENDEZÉSEK, FÉMÁRUGYÁRTÁS, VILLAMOSMOTOROK, VÉTEL, ELADÁS ÉS CSERE ÁTALAKÍTÁSOK.
BUDAPEST, VIII., DOBOZI-U. 16. TEL. 31-9-37.

„ÉS IZRÁEL GYERMEKEI

ETTEK A MANNÁT”

Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csakis cikóriát használjon, amely két orth. rabbi-ság hechserevel van ellátva. Gyártja: FODOR JAKAB ÉS TSA, BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17. Kapható minden fűszerüzletben.

„MANNA”

Reminiscenciák Rabbi Jehúdo Aszódról

Szombaton, Szivon 23-án lesz az évfordulója annak, hogy 1866-ban elhunyt a világhíres R. Jehúdo Aszó, a dunaszerdahelyi főrabbi. A kegyeletes megemlékezésnek teszek eleget, amikor ebből az alkalomból egynehány jellemző esetet elbeszéllek róla, amelyeket megdicsőült apósom, a bonyhádi főrabbi: R. Eliezer Deutsch-tól (aki tanítványa volt) hallottam:

Egyszer megtörtént, hogy a község összegyülekezett már imára, de a samesz még mindig nem jelent meg és a templom is zárva volt; majd odajött a samesz és azt mondta; sajnálja, de nem tudja a kulcsokat megtalálni. Az összegyülekezettek dühöseket voltak, nagy láрма keletkezett, míg aztán megérkezett a főrabbi. Elmondta neki megbotránkozva, mi történt, megjegyezte nyugodtan:

— Bizonyára I'ten akarata, hogy most itt ebben a hideg időben fázzunk egy kissé, várjunk türelemmel...

Alig mondta ki e szavakat, a templomnak teteje és felső építménye hirtelen összeomlott. Mindenki láthatta, micsoda szerencsétlenség történt volna, ha a templom kulcsa előbb került volna elő.

Egyszer egy hosszabb prédikációt tartott és az egyik hívó, aki nem értett a dologhoz, nagyon türelmetlenkedett. A d'roso közben többször előhúzta az óráját és a szónoknak mutogatta. Erre a főrabbi ránéz és gúnyosan mondja: — Tudom, hogy az óra jó, de a mutatója — az már nem ér annyit.

A magyarországi születésű Rabbi Hilél Lichtenstein, aki később, mint kolomeai híres rebbe működött, már fiatal korában ismert volt a legintranzigensebb és leggrigorózusabb vallásosságáról. Fiatal korában elment Dunaszerdahelyre, hogy hatorasz hajró-t (rabbi-képesítést) kapjon a nagy gaontól. A vizsga természetesen a legfényesebben sikerült és a főrabbi meghívta a fiatalembert magához ebédre. Leültette karosszékre, de nem akart

ráülni, mert aggálya volt; hátha a karosszék „saatnéz”. Mosakodáshoz került a dolog, poharat kért, mert látta, hogy a mosdócsészén egy kis csorba van. Peszach után volt, az asztalra még maczó került, de nem akart belőle enni, mert aggálya volt, hátha már molyok vannak rajta. Hoztak bort, nem akart belőle inni, találtak cseresznyét, visszautasította, mert olyan gyümölcsből nem evett, amelyet vizsgálni kell: nem kukacos-e. Erre felugrott R. Jüdo Aszó és dühösen kérdezte:

— Tulajdonképpen, hogy is hívják magát?

A fiatal tudós csodálkozva kérdezte:

— Hát nem tetszik tudni, hogy hívnak engem, az én nevem Hilél.

Amire a rabbi azt mondja:

— Téved, én érdelem meg a Hilél nevet, mert nekem van olyan türelmem, amely méltó Hilélhez, ha mindezt eltűröm házamban.

De azután gondolt egyet és jóságos mosollyal folytatta:

— Jól van fiam, „k'majszchó jirbú b'jiszróel, — szeretném, hogy sokan volnának ilyenek Izráelben.” Azután kiszolgáltatta neki a rabbi-képesítést a legdicsőítőbb jelzők kíséretében.

Schwarz József nagyváradai rabbi

A Tiferesz Bachurim Erdélyben

Sovúajsz ünnepi számunkban az erdélyi Orth. Iroda országos üléseiről beszámolt közöltünk, melyből, az orth. ifjúság nevelése kérdésének tárgyalásánál nyomdai hiba folytán egy — különösen a magyar orthodoxiát érdeklő — részlet ki-maradt, melyet most póllólag közlünk. A marosvásárhelyi főrabbi felszólalása után Freund Izráel szászrégeni főrabbi foglalkozik a kérdéssel, miközben Spitzer nagy-károlyi főlegatus közbeszóli: Alakítsunk Tiferesz Bachurim egyesületeket! — Freund, szászrégeni főrabbi: Nagyon helyes, a számból vette ki a szót! A Tiferesz Bachurim párton kívüli, politikamentes alakulat, mely kizárólag a nem jesivákban tanuló ifjúság valási nevelését és a zsidó tudományban való kiképzését tűzte ki céljául. Utalok a magyarországi és különösen a budapesti Tiferesz Bachurim egyesületre, mely szakszerűen beszerve, és kiválóan vezetve kitűnő eredménnyel működik. — Teitelbaum Joél, nagy-károlyi főrabbi: A Tiferesz Bachurim ellen nincs kifogásom, sőt ennek megalakulását és működését hitközségemben is engedélyeztem és támogattam. Mindazonáltal helyesebbnek tartom, ha e felett nem általános, országos döntés határoz, hanem minden rabbi hitközsége sajátos belviszonyai szerint oldja meg a kérdést.

Egy zsidó munkás visszaemlékezései Hitlerről — mint volt kollégájáról

Egy varsói újság közli az alábbi reminiscenciákat, egy magát érthető okokból megnevezni nem akaró zsidó munkás tollából. Ez a munkás együtt dolgozott Hitler Adolffal, amikor a náci-vezér még maga is egyszerű mázó-lógó volt.

— 1913-ban néhány mázó-lógó-géddel egyetemben levelet írtunk Heller Gusztáv müncheni szobafestőmesternek, arra kérve őt, hogy alkalmazzon bennünket műhelyében. Az aláírók között ott szerepelt Hitler Adolf neve is. En magam két éves koromban kerültem Galiciából Németországba. Ma ötvenöt éves vagyok. Németországban tehát ötvenhárom évet töltöttem. 1900-ban már Münchenben laktam, mint mázó-lógó-gé és számos gyárban dolgoztam. 1913-ban, mint üzemvezető kerültem Heller műhelyébe. Heller maga is galíciai zsidó származású: tarnowi. Abban az időben egy napon beállított hozzám egy segéd, aki: röviden Dolfinak neveztünk. Azt mon-dotta, Bécsből jön és panaszkodott, hogy hónapok óta munkanélkül van. Azt hittük mind a ketten, a gazdám és én, hogy kötelességünk segíteni rajta, már azért is, mert szűkebb házáknál Ausztriából került Münchenbe. Szerény fellépésű, igénytelen fiatalember volt és elég szimpatikus Heller azonnal alkalmazta.

Akkor persze nem gondolhattuk, hogy ez a legény húsz év múlva Németország kancellárja és diktátora lesz.

Dolfin — így hívtuk őt —, körülbelül egy évig dolgozott nálunk, akkor váratlanul eltűnt: kitört a háború. Ha visszaemlékszem reá, így rajzolom ki magamnak Dolfin karakterét. Nem volt különösen ügyes, szorgalmas sem volt, ellenben tartózkodó természetnek látszott és gyakran láttam, hogy szomorúan félrevonul. Beszélgetéseinken ritkán vett részt. Szimpátikus volt azonban az a szokása, hogy szerette a gyermekeket. Gyakran munka után kiment valamelyik közeli parkba, ahol cukrot adott az apróságoknak. Csak eleinte találtuk ezt szimpátikusnak, de később láttuk, hogy ezt nem gyermekbarátságából cselekedte, hanem, mert mániákus volt. Annakidején egyáltalában nem tett különbséget zsidó és nem zsidó között, meg-lehet, hogy nem is tudta, vajjon Heller zsidó-e vagy sem, gazdánk ugyanis

száz százalékos germánnak látszott. Hogy mi történt Németországban, arranézeve legjellemzőbb talán az én saját sorsom. 33 év óta aktív tagja vagyok a szociáldemokrata pártnak és amióta az eszemet tudom, mindig hittem a demokrácia végső győzelmében. Azt hittem, hogy a kampóske-reszeset blöff sohasem fog uralomra-jutni, de a legutóbbi események meg-döbentettek. Mint derűs égből a vil-lámcsapás, úgy hatott rám ez az ese-mény. Nem is tudom, hogy történt, de egyszerre csak

letartóztatnak, megvertek, szidalmaztak, lekötöttek.

A debreceni orth. hitközség közgyűlése

A debreceni orth. hitközség ujonnan választott képviselőtestülete f. hó 11-én tartotta alakuló közgyűlését. Krausz Mór elnök megnyitó beszédében üdvözölte az új képviselőtestületet. Meleg szavakkal üdvözli elődjét: Bernfeld Sámuel, akinek 18 éves áldásos működését méltatta. Kifejtette programját, mely a hitközség intézményeinek fenntartását és a béke biztosítását foglalja magában. Ezen program megvalósításához erőt ad neki az a tudat, hogy kiváló elődje biztosította támogatásáról. A hitközség egyetemének osztatlan elismerését fejezi ki kivételes vezéri tevékenységéért, önzetlen és áldozatos munkásságáért, melyekkel a hitközség életében hervadhatatlan érdemeket szerzett. A Mindenható segítségéért fohászodik, hogy ő is eredményesen működhessen a haza megújulására és a hitközség felvirágoztatására. Bernfeld Sámuel köszönetet mondott utódjának üdvözlő szavaiért. Kívánja az új vezetőségnek, hogy a mai súlyos viszonyok dacára is sikerüljön az általa 18 éven át féltve őrzött hitközségi békét megővni és az intézmények fennmaradását biztosítani. Az Ég áldását kéri munkájára. Klein

és bántalmazóim nem voltak mások, mint régi munkástársaim gyerekei. Ez a lelkifájdalom mélyebben érintett, mint a fizikai bántalmazások. És érdekes, hogy

egy olyan ember parancsára vertek, akivel valamikor mégis csak jót tettem.

elvégre egy évig az én ajánlásomra volt kenyérben és nyugodtan dolgozhatott. És hány-szor segítettem őt kisebb-nagyobb szívességekkel. Megtartottam lengyel állampolgárságot, tehát kidobtak az országból. Lehet, hogy a hajban még ez volt a szerencsém...

Zsigmond a képviselők elismerését és nagyrabecsülését tolmácsolja Bernfeld Sámuel személye iránt. Részletesen kifejtette, mit köszönhet a hitközség az ő működésének, felsorolta az intézményeket, melyeket létesített, rámutatott a kivételes vezéri képességekre, melyekkel a legsúlyosabb időkben is biztos kézzel vezette a hitközség kormányát. Amidőn az új elnök iránti bizalmának kifejezést ad, az egész hitközség nevében őszinte szeretettel búcsúzik a volt elnöktől. Waldmann Albert alelnök javasolja az elhangzott üdvözlések jegyzőkönyvi megőrkítését, amihez a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel hozzájárul. Ezután megválasztották előljárási tanácsnokokká Bernfeld Sámuel, Blas Edét, Eisenberg Hermant, Füle Jenőt, Klein Ignácot, dr. Lengyel Zoltánt, Reichmann Vilmost, Schreiber Jakobot és Ullmann Salamont, majd megalakították a bizottságokat. A közgyűlés után meleg ovációban részesítették Krausz Mór elnököt, aki, mint a hitközség előljárási bizottságának és az Orsz. Orth. Központi Bizottságának tagja, eddig is értékes tevékenységet fejtett ki és tanujelét adta vezéri rátermettségének.

PARÓKÁK művészi kivitelben Gépondolálás. Henna hajfestés.

Elsőrendű munka és áru.

Az árak leszállítva.

Telefon: 44-1-78. VÁGÓ hajgyodrász, VIII., Rákóczy-ut 57.

A legenda költészetéből

A „nagyidai Caddik” néven ismert R. Jiczchok Eizik Billitzer édesapjáról: R. Pinchosz Billitzerről szól az alábbi érdekes legenda:

R. Pinchosz Billitzer, gazdag szülők gyermeke, nagy hozománnyal nősült, rövid idő után azonban teljesen tönkre ment és a nagy vagyomból mindössze 50 forintja maradt.

Történt egyszer, hogy városából több nagykereskedő utazott a leipzig-i vásárra, és velük utazott R. Pinchosz is. Minthogy ismerték őt, hogy nagyon szegény ember, érdeklődtek nála, micéiből utazik a vásárra, R. Pinchosz azonban nem válaszolt semmit. Midőn Leipzigbe érkeztek, ki-ki ment útjára, saját üzlete után, csupán ő maradt a szekér mellett, várva a jószerecsét... Amíg ő így állt ott, gondolataiba elmélyedve, egy idegen lépett hozzá és szólt:

— Barátom, ha óhajtsz szép és finom portékához olesón hozzájutni, jer velem, majd én eladok neked...

Reb Pinchosz meglepetve hallgatta az idegen ajánlatát és sejtve, hogy ez bizonyára az ég által küldött segítség, követte az idegent. Ez az idegen ember azonban, kacskaringós utakon, erdőn és szőlőhegyeken keresztül vezette őt, ami R. Pinchosznak sehogyan sem tetszett és már-már attól félt, hogy egy rablóbandának a kezeibe került.

— Kedves uram — szólt az idegenhez könyörögve — vedd el tőlem az összes pénzem, de hagyd meg az életemet,

— Oh, ne félj szegény ember, csak kövess engem...

R. Pinchosz tehát tovább követte őt, csakhamar egy barlanghoz értek, mikor az idegen így szólt hozzá:

— Add ide az összes pénzedet és várj itt, amíg a barlangba megyek és kihozom neked az árút, amit ígértem.

R. Pinchosz átadta az 50 forintot, az idegen bement a barlangba, honnan kisvártatva kijött és átadott R. Pinchosznak 50 darab fényesen ragyogó, gyönyörű szép briliánsgyöngyöt, a következő szavak kíséretében:

— Ha több pénzed lenne, adhattam volna még többet is...

Majd visszavezette őt a városba, egészen a szekérig, ahol találkoztak, elbucuzott tőle és — eltűnt.

Midőn a többi kereskedők visszatértek és R. Pinchoszt még ott találta a szekér mellett, kérdezték tőle vajon vásárolt-e ő is valamit a vásáron, mire igennel felelt.

— És hol az árú?

R. Pinchosz nem válaszolt... A kereskedők azonban ismerve R. Pinchosz igazmondását, kíváncsiságból az úton addig faggatták őt, amíg kivett táskájából egy gyöngyöt és megmutatta nekik. A kereskedők csodálva hámmultak a nagyrértékű

gyöngyöt, melynek titokzatos megszerzéséről azonban nem adott R. Pinchosz felvilágosítást, Hazatérve, rövid idő múlva hallotta, hogy Róma királykoronázásra készül és a koronához briliánsgyöngyöket keresnek. Csakhamar híre ment R. Pinchosz gyöngyeinek és így eladott 25 darab gyöngyöt a rómaiaknak, ami által dúsgazdag ember lett. Nemsokára sikerült a gyöngyökből eladni Mária Terézia királynőnek is, aminek folytán nagy befolyásra tett szert a királyi udvarnál.

A nagyidai főrabbi egyik őse volt R. Jozsef Smül Krakauer, frankfurti főrabbi, a *Maszejassz Hasass* híres szerzője. Az ő idejében Frankfortban szép számmal laktak nagy talmudtudósok, akik egész nap külön-külön előtanultak maguknak egy bizonyos *siürt* alapos felkészültséggel, amiből aztán este a főrabbi előadást tartott s ily módon az egész talmudot áttanulmányozta velük. Midőn a főrabbi meghalt és a temetés után, a Saszchevra tagjai gyülekeztek, hogy a mindennapi siürt folytassák, nem csekély ijedségükre, ott találták rendes ülőhelyén, — az imént eltemetett főrabbijukat, halotti ruhában... Elképzelni sem lehet azt a félelmet és ijedséget, mely rajtuk erőt vett és meghökkenve hátráltak vissza az ajtó felé, mire a halott ezt látva, intett nekik és így szólt:

— Ne féljetek semmit, én azonnal visszatérek... de előbb kénytelen vagyok elmondani, ami velem történt. Midőn halálom után, lelke az égbe jutott — kezd elbeszélését — kihirdették, hogy „készítsenek helyet Jozsef Smül Krakauernek” és ennek folytán már is oda ültettek R. Jesájó Horovitz, a „S'loh” szerzője mellé. Ő azonban nem akart beleegyezni, hogy szomszédja legyen, mert kifogása szerint amíg ő egy olyan művet szerkesztett, mint a S'loh, mely tele van csupa Istenfélelemre buzdító *müszor*-tanítással addig én, ha áttanulmányoztam is az egész talmudot, de *müszort* nem szoktam a híveknek előadni... Erre összeült az égi törvényszék tanácskoznia a következő ítéletet hozta: A kijelölt hely jogosan illet meg engem, amit nem lehet tőlem elvitatni, ezzel szemben azonban a S'loh kifogását orvosolnom kell és pedig úgy, hogy visszatérek ide, híveimet a *müszor*-tanulásra buzdítani... Az ítéletet elfogadom és ezért visszajöttem hozzátok hogy felkérjelek benneteket arra, hogy máto! fogva, minden nap a tanulás előtt, *müszort* is tanul-

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Lift.

jatok elő a népnek.

A saszevra megfogadta az elhunyt kívánságát, mely után elbucuzva tőlük, eltűnt...

R. Jozsef Smül Krakauer, mielőtt frankfurti főrabbi lett, Krakóban lakott és ezért kapta a „*Krakauer*” elnevezést is. Elődje a frankfurti rabbiszékben, Jeszajó Horovitz, a „S'loh” unokája volt, aki elhalálózásakor úgy végrendekezett, hogy feladott 3 nehéz halachikus kérdést és aki azt megfejti, legyen az ő utódja... Halála után, a hitközség előjárósága, kiküldött 3 nagy talmudtudóst, hogy keressenek megfelelő embert, aki megoldja a 3 kérdést és méltó a főrabbiállásra... A kiküldöttek elutaztak és útjukban Krakóba értek, ahol nyomban híre ment annak, hogy a városba 3 nagy talmudtudós érkezett Frankfortból. Eppen aznap ünnepelte egy dúsgazdag ember, fiának „brisz”-ünnepélyét, melyre a frankfurtiak is meginvitálta. Az ünnepélyen jelen volt, szerényen félrehúzóva a többi szegények között R. Jozsef Smül is, aki akkor Krakóban mint melamed működött. A sz'üdő alkalmával az örömapa egyik fia nagy halachikus drótot tartott, melyben többek között megoldotta az említett 3 fogas kérdést is... A frankfurtiak nagy meglepetéssel hallgatták az ifjú fejtegetését, hiszen ez az, amit ők keresnek... De aztán úgy gondolkodtak: ez a d'roso az ifjú mesterének alkotása lehet csak és kíváncsian érdeklődtek az ifjúnál, az ő rebbeje iránt. Az ifjú megmutatta, az egyik sarokban szerényen meghúzódo mesterét, akinek a szép d'rosót köszönhetette. A frankfurtiak bemutatkoztak a melamednél, aki nem volt más, mint R. Jozsef Smül Krakauer és kérték őt, hogy egy nagyon fontos ügyet szeretnének vele megbeszélni. A mester szabadkozott, minthogy ő gyermekek tanítója, tehát mint „fizetett napszámos”, nincs ideje velük tárgyalni, de a frankfurtiak annyira kérték, míg végre engedett jékerésüknek egy olyan időre, „midőn sem éjjel, sem nappal nincs.” A frankfurtiak ekkor előadták kérésüket, illetve jövetelüknek célját, mely szerint kívánják őt főrabbi-juknak megválasztani.

— Nem tehetem — szólt R. Jozsef Smül — hogy magamra vállaljam a nagy hivatalt és itthagyjam az én szeretett tanítványaimat.

Midőn ezt hallották, roppant imponált nekik az ő szerénysége és jámborsága és még jobban könyörögtek neki, hogy fogadja el a főrabbi-széket, de ő azt határozottan elutasította. A frankfurtiak belátva, hogy minden fáradságuk hiábavaló, lemondtak róla és elutaztak, hogy másutt keressenek megfelelő rabbist.

Midőn a frankfurtiak eltávoztak, a melamed hirtelen halálosan megbetegedett. A beteg látva állapotának komolyra fordulását, ágyában felemelkedett és így

— Világ Ura! Ha a Te akaratod úgy kívánja, hogy betöltsen a frankfurti rabbiszéket, alávetem magamat a Te akaratodnak...

Ettől a perctől fogva állapota javulni kezdett. Ezután csakhamar híre ment, miért voltak itt a frankfurtiak, melynek folytán a krakói hitközség mindenfelé kiküldött embereket, hogy keressék meg a frankfurtiakat. A küldöncök pár napi keresés után megtalálták őket, jó messzire a várostól, ahol utazás közben baleset érte őket, a kocsi eltört és egyikük a kocsiról lebukva, kezén megsérült, úgy hogy kénytelenek voltak pár napig egy faluban maradni. Midőn a küldöncök értesítették őket az ügy kedvező fordulatáról, hamar összecsomagolva, visszautaztak Krakóba és nagy pompával vitték az újonnan megválasztott főrabbi-jukat Frankfortba... **Guttman József (Turna n/B)**

HIREK NAPTÁR

Sabosz S'lach, Szivon 23, III. Perek.
— Rajs-chajdes bencsolás —
(Rajs-chajdes jövő hét szombat-vasárnap)
Gyertyagyújtás (Bpest): 7.30
nyitómunka kimenetele " 8.30

— A BPESTI ORTH. ISKOLÁK VIZSGÁI a következő sorrendben tartanak meg: *Elemi fiúiskola* június 22-én, az I-II. osztály délelőtt 8, a III-IV. osztály 10 órakor. *Elemi leányiskola* június 21-én, az I. osztály délelőtt 10, a II-III. osztály délelőtt 8, a IV. osztály délután 3 órakor. A *polgári fiú és leányiskolákban* az összefoglaló ismétlések minden osztályban f. hó 15, 16, 18, 19, 20-án délelőtt 8-11-ig tartatnak meg. *Hittanvizsgák:* Elemi- és polgári fiúiskolában június 18-án, elemi II. osztály 8, III. osztály 9, IV. osztály 10, a polgári mindnégy osztályában 11 órakor. Polgári leányiskolában június 15-én, I. osztály délután 1/2, II. osztály 4, III. osztály 5, IV. oszt. 6 órakor. *Záróünnepély* jún. 25-én: polgáriban 8-10-ig, elemiben 10-12-ig.

— A bécsi Aguda közgyűlése a napokban folyt le. Türkl Dávid főtitkár előterjesztett egy beszámolót, amelyből kiderül, hogy az Aguda múlt évi jövedelme 50.000 schilling volt. Az Aguda „Keren Hatajro” szakosztálya az ausztriai talmudtörök és jesivák anyagi támogatásáért dolgozott és most egy központi „chitich” (nevelési) hivatalt szervezett, amely elsősorban propagálni fogja a bécsi zsidóság között a zsidó iskola ügyét. Az Aguda igen intenzíven foglalkozott a palesztinai telepítés kérdésével, és a bevándorlási engedélyek ügyében remélhetőleg kedvező eredményt fog elérni. Fenntartott továbbá egy vándorotthont

(„hachnoszasz ajrchim”), ahol naponként minjon van és minden átutazó reggelit kap. A növevelés terén a Bész Jákajvszervezet igen áldásosan működött. Tevékenykedett továbbá a szombattartók állasközvetítése ügyében. Eljárt a betegsegélyzőnél, hogy az üdülésre utaltak, bárhol tölthetik üdülési szabadságukat, s így tehát az az alkalmazott is igénybe veheti a munkásbiztosítót, aki kóser el-látáshoz ragaszkodik.

— Az „Amüd Tiferesz” vizsgája. A Tóranulás kedvelőinek örvendetes eseménye az a fényes vizsga, amelyet Goldberger Sámuel jesivanövendék, a sauihelyi T. B. tagja, Budapesten Sussmann és Steif rabbik előtt, 180 lap talmudi anyagból letett. A vizsga a T. B. helyiségében folyt le, amelyen a saszevra előjárósága és számos pesti talmidchóchom vett részt, akik mind megdicsérték az ifju lamdot.

— BETÖRTEK A SZÁSZRÉGENI ZSINAGÓGÁBA. Vasárnap éjszaka betörök jártak a szászrégeni templomban, ahol a hitközség legrégibb és legértékesebb Tóráját ellopák. A tetteseknek egyelőre nyoma veszett, a rendőrség széleskörű nyomozást indított. Az ellopott Tóratekercs értékét állfőlag többmillió leire becsülik.

— Beszédes számok. Érdekes két könyv jelent meg a német könyvpiacón, a német zsidó frontharcosok egyesülete adta ki őket. Az egyik címe: „Die jüdischen Gefallenen des deutschen Heeres” és felsorol tizenkétezer zsidó nevet, akik életüket hagyták a harcokban Németországért. Másik könyv neve: „Jüdische Flieger im Weltkrieg.” Tartalmazza mindazoknak a neveit, akik mint repülők végezték a legnehezebb hadiszolgá-

latot a hazáért, amely őket most ily hállatlanul megcsúfítja. — A két könyv igen beszédes, szól a zsidó kötelességtudásról, csak az a kérdés, vajjon a mostani német hatalmasságok meg akarják-e érteni.

— A BPESTI TB. ÜDÜLŐ. ÉS WEEKENDELEPE f. hó 29-én nyílik meg *Rákoshegyen*. A Tiferesz Bachurim vezetősége felkéri összes tagjait, hogy nyaralási szándékukat — a nagy érdeklődésre való tekintettel — f. hó 25-ig bejelentésük.

Palesztinai hírek

Május 16-án *Es-Salt* városában összejövetelt tartottak a zsidó letelepülést ellenző transjordániai nacionalisták. A konferencia rendezői és a zsidó bevándorlást szívesen látó reális arab politikusok között konfliktus támadt, amely azután verekedéssé fajult, ami miatt a konferenciát elhalasztották. A kormány engedélyt adott egy, a jeruzsálemi vizezellátást célzó tervetnek, melynek értelmében Jeruzsálemba a *Jordán* folyó vizét vezetik — Nagy beruházásokat eszközölnék a jaffai kikötőhöz vezető utak kiépítésére. — Telavivban áprilisban 192 építési engedélyt adtak, köztük 13 háromemeletes háza. — A lengyelországi Nemzeti Bank Telavivban nagy ünnepek között megnyitotta bankfiókját. — A zsidó vállalkozók egy csoportja a legközelebb megindít egy papírgyárat, az elsőt Palesztinában. — A beyruthi (Francia-Szírnia) hitközségnek megjelent a libanoni (L'vonajn) kereskedők egy küldöttsége, hogy a Németországhól menekülteknek bizonyos tőkével bíróknak egy részét, a libanoni területen való telepedésre bírja a hitközség, mert ettől várják a terület gazdasági felvirágoztatását a nemzsidó kereskedők.

Paróka k divatos, izléses
hullámos hajból csak
PIECHNIK ÉS MECHTL-nél
Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Neuvirth Testvérek
óras és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.
Brilláns, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serleg, k. toratelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vétel. Saját műhely. Brilláns, arany és ezüst beváltás.
SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

— A NÁNÁSI T. B. BÉSZHAMID. ROSÉPÍTÉSÉRE újabban adományoztak: Stark Miklós (Nánás) 20, Glücklich Béla, Stuhlberger Testv. (Nánás), Stern Péter (Nagyszegedyháza), Hirschhorn (Ujfehértó) 5—5, Buncel Sándor 4, Bónis Lajos (Miskolc) 3, Weinberger Gyula (Taktaharkány) 2, Goldstein Hermann (Nagyléta), Schwarcz Zsigmond (T.-harkány), Szender Farkas, Strasser Nathan (Dorog) 1—1.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Preiss Jolán Budapest, és Davidovits László Kecskénét, jegyesek

Krausz Sáriát Munkácsról, eljegyezte Krausz Jenő, Pápa.

Weinstein Jenő kiváló elnökünknek Uhr Rózsikával (Kassa) való eljegyzéséhez legszívélyesebben gratulálunk:

Ateresz Bachurim, Torna. Gestetner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerkészítő, *Mindentéle órák, arany-, ezüst-, briliáns-árak alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása.* Kívánatra választékot küld.

KONYHABUTOROK

fehér és színes, legjobb kivitelben kaphatók a 34 éve közismart **MENDELOVITS** asztalossal, Bp. VIII., Fecske u. 2. Szombaton zárva. Vidéki rendelések pontosan eszközölteknek.

GRADO!

Schuldirektor's Gattin fährt über den Sommer (Juli, August) nach dem Seebad Grado und nimmt Kinder im Alter von 6 bis 14 Jahren zum Sommeraufenthalte mit. (Streng rituell). Auskunft erteilt **FRAU IRMA NEUWIRTH.** Wien II, Zwerg gasse 5/14. Tel. A. 42-8-86.

Gleichenberg gyógyfürdő

legrégibb, legismertebb, szigoruan orth. **ישׁר** vendéglője „Dreibaum-szálló” ujonnan megnyit. Központi fekvésű, szép szobák. Penzió 6 schillingtől. Cim: Eisen & Weiss Hotel Dreibaum, Gleichenberg (Steiermark)

Balatoni zsidó diáknyaraló

Kérjen prospektust! Dijmentesen küld **Dr. Frenkel Bernát** vallástanár Budapest, VIII. Teleki-tér 5.

INTERNÁTUS VÁCOTT

mindkét nembeli polgáriiskolai tanulók számára. Rendkívül olcsó ellátási díj. Orth. nevelés, nyilv. izr. polgári iskola. Néhány ingyenes alapítványi hely. **HERSCH SAMU és neje** alapítványi izr. gyermekotthon Prospektust küld: Izr. Polgári Iskola, Vác, Eötvös-tér 1.

Minden zsidónak

fontos

hogy

Weisz Mendel

ujonnan megnyitott

pompás

orth. **ישׁר** vendéglőjének

fehértermét

megtéktintse, ahol a zsidóság elitje rendezi

esküvőit,

társasvacsoráit

Menü: (4 tál étel) P 1.30. Egész éven át ישׁר של פסח pálipkák, chomez árban Saját szüretelésű borok.

Családi összejöve-telek olcsó rendezése: halpaprikás állandóan kapható 50, 60 fillér

WEISZ MENDEL

orth. vendéglője

BUDAPEST

Wesselényi- és Kazinczy u. sarok.

Cimre ügyelni!

(Sürgőnycim: Orth. Weisz, Budapest Wesselényi-utca)

Zsidó humor

Két szegény zsidó beszélget.

— Nézd — mondja az egyik — a Mindenható azt mondja magáról: „Enyém az ezüst, enyém az arany”. Övé minden gazdagság. A zsolár szerint pedig „ez az esztendő az ő szemében egy nap,” tehát *egy emberi élet egy perc csupán.* Hát miért nem ad I'ten *egy percre* ezüstöt meg aranyat? Hiszen az ember is ad a másíknak egy percre bármít, I'ten pedig a Jóság és az Irgalom.

— Igazad van — feleli a másik — I'ten is szívesen ad. De úgy tesz Ő is, mint az emberek. Azt mondja: Igen, csak *várj egy percig!*

Egy palesztinai lapban olvassuk:

— Tegnap majdnem találkoztam az apáddal...

— Hogy-hogy majdnem?

— Apád a 13-as számú rendőr Tel. Avivban és én találkoztam a 12-es számúval.

Szerkesztői üzenetek

Többeknek: Családi híreket, gratulációkat csakis a rovatban előírt összeg beküldése után tesszük közzé. „Szíveségből” azt nem tehetjük, mivel a szóban forgó rovat a lap üzleti részét képezi s a nyomda semmi szín alatt nem hajlandó a lapot szíveségből előállítani. Az ily. „szíveségi alapon” megrendelt gratulációkat tehát kénytelenek vagyunk figyelmen kívül hagyni. — **Érdeklődő:** A. V. Jerusalem, P. O. B. 821. — **G. A. T:** Névtelen levelek a papírkosárba vándorolnak. — **Gondolat:** 1. Előbbi üzenet szól Önnek is. Szívesen állunk vitába Önnel, de tudnunk kell, hogy kicsoda? A véleménynyilvánítás bátorságával merő ellentétben áll a leeresztett sisakrostély. 2. Az illető úrtól mi nem közzölünk cikketeket. — **Tornala:** Sajtóhiba volt! — Szilácson nincs jelenleg orth. vendéglő.

ORTH. KÓSER PENZIÓ BALATONSZEMESÉN

Ujonnan berendezett villában a Balaton fölötti magaslaton. Közvetlen kilátás a Balatonra. Parkirozott udvar. Elsőrendű házikoszt. Kérjen árajánlatot! **Kohn Vilmos, Balatonszemes**

BERETTYÓUFALUBAN Guttmann Ernő éttermében és bodegájában elsőrendű orth. házikoszt. Olcsó menü.

ALKALMI VÉTELI

Egy nagy lemebergi félbörkötésű, 19 kötetből álló **ישׁר** és egy menkesi 30 kötetből álló, börkötésű **ישׁר** igen olcsó áron eladó. **MÜLLER könyvkereskedés, KIRÁLY-U. 16.** Hirsch-hidra és más szőlőim. Úgy antikváriában, mint ujonnan olcsón kapható.

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 51. Irta: Dr. Lehman, mainzi rabbi (Fordította: MÜLLER IGNÁC)

— Hah, szót *Don Juan de Mirales*, ez az avilai püspök műve. Ő szöktette meg őket.

— Gondolja azt Sennor? — kérdi *Don Salute*.

— Már régen gyanítottam ezt, mert a halálra ítélt eretneknő azt a nevet viselte, amelyet ő: *Aguillár*. Azt hiszem, valami közeli rokonságban lehetnek.

Rögtön elhatározták, hogy az avilai püspököt felelőségre vonják, küldtek is lefogatására egy szakasz lovas.

Don Diego Avilában minden dolgát rendbehozta, csak hűséges szolgálója, *Juan* volt beavatva terveibe. A püspöki palota hátsó ajtajánál állandóan állott egy jól felszerelt utazókocsi, hogy minden pillanatban utazhassanak. A püspök egyszerre lódobogást hall, kinéz az ablakon és látja, *Hernandad* (az inkuizíciós törvényszék) lovascsoportját a püspöki palota felé rohamozni.

— Itt vannak a poroszlok, szót izgatottan szolgálójának, legfőbb ideje annak, hogy meneküljünk.

Kirohant a hátsó ajtón, beugrott a kocsi, *Juan* rávágott a lovakra és szélvészént neki indultak a salamankai útnak.

Jöttek az üldözők, bementek a palotába, nem találták ott a püspököt és a személyzet nem tudott felvilágosítást adni arról, hova is menekült a püspök. Erre elhatározták, hogy üldözni fogják a menekültöt és a lovascsoport felosztott több kisebb szakaszra és mindenféle irányban indultak az üldözésre.

A Salamanka felé vezető irányban menekült *Don Diego*, az út hepe-hupás volt, a kocsi igen lassan haladt, míg az üldözők könnyű lovaikkal jobban haladhattak előre. Amikor *Diego* kocsija a hegy csúcsához ért, messzelátón megállapíthatta, hogy az őt üldöző lovasok már közelnek. A kocsi rávágott a lovakra és hajszolta őket, de előre lehetett látni, hogy ha megint egy magaslat következik, akkor a lovasok utóléri a kocsit. Mégegyszer felfelé vezetett az út, a lovak fáradtan vonszolták magukat és csigalassúsággal haladtak felfelé a hegynek.

Diego kétségbe volt esve. El volt határozva, hogy élve nem akar üldözői kezére kerülni. Kezébe vette a pisztolyát és megvizsgálta. Megmutatta *Juannak*, ha utóléri őket, véget vet életének. A hős szolja pedig kijelentette, hogy ő is követi a halálba, majd ezt mondta:

— Nem volna-e jobb uram, ha itthagynók a kocsit az üldözők prédájává, mi pedig menekülnénk a hegységbe és elrejtőznénk a szakadékok között, amíg az inkuizíció lovasai elfáradnak és nem keresnek többet.

— Egész jó gondolat ez, de talán jobb volna egész erőmegfeszítéssel megpróbálni a hegycsúcs elérését, mert azután hosszú út vezet lefelé, a fáradt lovak bírnák az utat, az üldöző lovasok pedig nincsenek berendezve ilyen hosszú üldözésre és így nagy előnyre tennénk szert.

E szavakra *Juan* erőteljesen a lovak közé csapott ostorával és a fáradt lovak utolsó erőfeszítésükkel ka-

paszkodtak felfelé. *Diego*ban új remény éledt és életének e nehéz órájában I'ten felé fordult imájában.

— Ugy imádkozom Hozzád, I'tenem, mint *Dávid* király mondotta *God* prófétának: „Igen nagy bajban vagyok, de essem inkább a Te kezébe, I'tenem, de emberek hatalmába ne jussak. „Bevallom, bűnös vagyok. Miért nem menekültem hatalmam tetőpontján, amikor a királynő még élt, *Ursini* hercegnő pedig úgy intézkedett, ahogy akart, akkor bizony minden áldozat nélkül menekülhettem volna az enyéimmal. Bűnös vagyok, bevallom, hogy nem akartam otthagyni a hatalmat, a gazdagságot, azért akartam enyéimet az úgynevezett törvényes uton kiszabadítani, mert az a gondolat lappangott bennem, hogy az ő menekülésük után én még maradok és tovább fogom élni kétlaki életemet. És csak akkor jutottam tudatára annak, hogy nekem is menekülnöm kell, hogy nekem is meg kell térnem őseim I'tenéhez, amikor csillagom a királyi udvarnál hanyatlatni kezdett. De úgy látszik: most már késő, úgy látszik, hogy le kell rónom most egyszerre minden bűnemet, hacsak nem sietsz segítségemre Te, akiről írva vagyok: „Nem alszik és nem szunyadozik Izráel őrzője!”

A kocsi tovább haladt, a lovak gözölögtek, a dobogó patáik szikrát ütöttek, *Diego* és a kocsi pedig aggódva lesték, hogy mikor is rognak össze a holtra kifáradt állatok. Egyszerre megharsant mennydörgő hangon a szó: „Állj!” és minthogyha a föld alól kibujtak volna, a kocsi előtt ott állt egy csomó állig felfegyverkezett marcona külsejű férfi.

— Állj! ha kedves az életetek — szolt a vezetőjük.

Juan kocsi megállítja a gözölögő lovakat. *Diego* azonban körülnéz az embereken és jó kedvvel kiugrik a kocsiból és szol:

— Hiszen *Kegyelmed*, ugyebár az a híres *Don Francisco Estevan*, Bölcs Salamon halhatatlan unokaöccse.

— Ugy van, uram, az vagyok és tiszteletteljesen az iránt esedezem, hogy kegyeskedjék készpénzének a felét számomra itt letenni, életfenntartásomhoz való hozzájárulás fejében. Remélem: Uraságod is belátja, hogy nagyon szerény vagyok.

— Hát valóban nagyon szerény, kedves *Francisco* mester, odaadom készpénzemnek háromnegyed részét, ha megöltalmaz engem a király csatlósai ellen, akik üldöznek. Nem hallja a lovascsapat közlegését? Ezek el akarnak engem fogni. Oltalmazzon meg engem, hiszen tulajdonképen rokonok vagyunk: *Kegyelmed* Bölcs Salamon unokaöccse és én pedig Bölcs Salamon apjának, *Dávid* királynak vagyok a leszármazottja, szegről-végről valamelyes unokatestvéri rokonságban vagyunk tehát.

— Mit? az én rokonomat meri bántani a király célsége? Majd ellátom a bajukat, csak szálljon be a kocsi, hadd jöjjenek, majd megtanítjuk őket mőresre. *Fiuk*, a tartalékba visszavonulni!

Diego beszállt a kocsi, *Juan* lassan hajtotta a lovakat, a rablók hirtelen eltűntek, a lovascsapat pedig épen akkor a hegy csúcsáig érkezett és meglátta a völgyben bandukoló kocsit. Nagy örömkialtással mondták: „No végre megvagy!” és leeresztett kantárral rohantak a völgybe.

WEISZ MÓR

Keks, levestészták és ostyaárúk. -- Diabetikusok részére „levegőkényér”.

orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob ucca 22. --- Telefon: 42-3-65.

Csokoládé legfinomabb kivitelben. Elsőrendű dessert és különlegességek. --- Fagyalt töcsérek.

Erre puskaropogás hallatszik a közeli tölgyfaerdőből és a golyók elsivitanak ép a lovasok feje előtt. A lovak megtorpannak, a lovasok leugrálnak és bizonytalanul néznek jobbra-balra. A lovascsoporth vezetője dühösen elkiáltja magát: „Hát mi az ördög van itten?” Erre egy ordító hang azt feleli neki:

— Nem az ördög van itten, hanem Don Francisko Estevan!

— Jaj, jaj, — mondják reszkető ajakkal a lovasok, miközben keresztet vetnek magukra, — elvagyunk veszve; — felugranak lovaikra, visszafordítják kantárikaikat és eszeveszetteen menekülnek vissza.

Estevan bandája a hatás kedvéért még egynéhány go-

lyót utana küld a menekülőknél, de ezek nemsokára eltűnnek. Az izgató jelenet után Estevan udvariasan meghajolva odalép a kocsihoz:

— Ime Sennor, a királynak bátor lovasai, Sennor kérelme szerint visszafordultak.

— Don Francisko, Kegyelmed megmentette az életemet, átadom szívesen az egész pénzemet.

— Nem lehet, ez, Uram. Ez elveim ellen van. Többet, mint a felét, nem fogadhatom el. Estevan nem rabló és mivelhogy oly szíves volt és megmentőjének nevezett, kötelességemnek tartom, hogy legényeimmel elkísérjem, a portugál határig, hátha a királyi cselédség még érdeklődni óhajt Uraságod hogyléte iránt... (Folyt köv.)

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Mindén szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre kiildendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelítség levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

C SINOSAN bútorozott, kéttablakos tisztaszoba olcsón kiadó. Átutazónak is. Lebovits Benjámín, Budapest, VII., Rombach u. 11. I. em. 13.

BENŐSÜLÉSRE kerestetik falura egy jó megjelenésű, intelligens talmudista. „Gondtalan élet” jelígre a kiadóba.

MÁTRAFÜREDEN a dr. Pápai-féle viláiban orth. kóser kifőzésemet jun. 15-én megnyitottam. Kitűnő házikoszt. 7 éven felüli gyermekeket kíséret nélkül vállalom. Ifj. Klein Sámuel (Gyöngyös), Mátrafüred.

HASOVASZ AVÉDŐ! Kis utazótáskát találtam, melyben 1 fillér és egyéb valási kegyeszek voltak. Jogos tulajdonosa átveheti. Decker Albert, Cigánd.

BETEGSÉGEM miatt jól jövedelmező *sajchet-állásomat* leendő vejemnek átadnám. Az illetőnek *sajchet ubajdek*-nak kell lennie. Csakis 25 éven felüliek pályázzanak. „Biztos parnösze” jelige.

ORTH. fiatalember, perfect német, orth. kóser pensióban kisegítőnek, ételkihordónak ajánlkozik, lakás, ellátás és némi fizetés ellenében. „Vallásos” jelige.

Önálló, biztos egzisztenciájú, talmudban jártas 25 éves fiam, elvenne vagyonosabb családból orth. leányt. Választ: „alacsonyabb előnyben” jelígre.

FRANCIÁUL beszélő intelligens zsidó-leány vakációzhat kellemesen 2 gyermeknél. Utiköltséget megtéríték. Sárkány állatorvos, Sváty Jur (Szlovencsko)

KÖZÉPKORU özvegyasszony jobb orth. családnál állást keres. Minden munkát vállal. „Szerény” jelígre.

Achtung! Wer kommt mit, nach Abbazia?
Kinder bis 15 Jahre, haben die Möglichkeit den Sommer am herrlichen Strand von Abbazia, unter pädagogischer Leitung zu verbringen. Ungarische Küche. Orth. Aufsicht. Auskunft: Frau P. Pappenheim, derzeit Trieste (Via Genova 3).

Szorgalmas 20 éves, dunántúli árvaleány, jó német, 2 éves bizonyítvánnyal, háztartásban-varrásban perfect, julius-re állást keres. Gyermekek, vagy beteg mellé is megy. „Falu” jelígre (20 fill. portóval).

Bármilyen háztartási vagy kisegítő munkát vállalna bejáró zsidó asszony. Leitner Józsefné, Bpest, Szegedi út 4. 13.

Balaton mellett, ház tisztelettel kiadó vagy eladó. Cím a kiadóban.

Jobb leány, ki főzni tud, kis háztartásba mindenesték azonnalra kerestetik. Austerlitz G. Miskolc Werbőczy u. 26.

Teljesen árva, 18 éves szabótanonc, lakás és ellátás ellenében tanoncnak, vagy bármilyen munkára elmenne Gold Rezső, Bpest, VII. Rombach u. 11.

Gleichenberg! Dr. Werdesheim Leó zsidókórházi rendelőorvos. Gleichenberg fürdőorvosa, rendelését a fürdőhelyen ismét felvette.

Biztos megélhetést nyújtó, nagyobb vidéki városban jól bevezetett, jogfolytonossággal és széles vevőkörrel bíró korlátlan italmérés, betegség miatt átadó. Teljesen tehermentes. „Szombaton zárva” jelige.

Harmincéves orth. pékművezető benősülne. „Elsőrangú munkaerő” jelige.

Nagyobb vidéki városban levő szombat-tartó gyárban ügyes fiatalember utazói állást nyerhet. Az állás előnyös házassággal van egybekötve. Cím a kiadóban.

Perfektül főző, gyerekekhez értő, szigoruan orth. jobb családból való leány ajánlkozik. Cím a kiadóban.

Deutsches Kinderfräulein mit Praxis sucht Posten zu Kindern in nur orth. jüdisches Haus. Anträge unter „Wienerin“ an die Administration.

Keresek háztartásomba egy igen vallásos, orth., jól főzni tudó leányt vagy asszonyt. Cím: Sigmund Stern, Ilok. (S. H. S.)

MIKVEKEZELÉSI állás nyerhető Ajánlatokat „2500” jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja.

Az Orth. Központi Irodához Kemeceiről az alábbi adományok érkeztek be a jelszavak között való szétosztás céljából:

Leonorovits Géza főrabbi 1, Feldmesser Jakab 2.16, Amsel Adolf, Rosenthal Jakab 2—2, Braun Lajos, Elbogen Mór, Frischmann Izrael, Fényes Ignác, Keszlér Jakab, Láng Arnold, Lindenfeld Herman, Noé Sámuel, Nasch Ignác, Roth Farkas, Roth Jenő, Weinberger Márton, Weisz Jenő 1—1, Auspitz Bertalan, Ifj. Elbogen Gábor, Löw Béla, Szántó Sámuel, Scher Adolf, Katz Adolf 0.50—0.50, Braun Sámuel, Gábor Dávid 0.40—0.40, Klein Ignác, Löw Jenő 0.24—0.24, Löw Zsigmond 0.20. Összesen P 24.64.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-70

אלגנטיינע יידישע צייטונג

ביד

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90, Csekk számla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Mit cselekedjék a zsidóság a mostani időkben?

— A Tórának előírása szerint tel kell jajdulni, ha szenvedés éri a közösséget. A megtérés útjához tartozik az a tudat, hogy a ránk zúduló bajok miatti imádságos feljajdulás által tanúságot tegyünk, amellyel, hogy bünelnk miatt érik közösségünket e szenvedések. Ha a bajok azonban nem készítenek bennünket erre, hanem azt mondjuk, hogy ez a világ természetes sora, úgy ez kegyetlenség részünkről s előidézője a bajok folytatásának. Ilyen értelemben mondja a Tóra: „ha jártok előttem s mindent véletlenül tulajdonítottok (vahalachtem imi ker), akkor én előidézem ennek a véletlennek indulatot fokozását (bachamasz ker). A nagy Ramban e szavai (Hil-

chajsz Taamijasz I. 1.) kiindulópontjai annak a felhívásnak, amelyet a keleteurópai zsidóság két vezéralakja: a rajongva tisztelt moralista a *Chofécs Chajim* és a világhírű talmudtudós vilnai rabbi R. Chajim Oser a zsidó közösséghez intézett. Rövid, de velőig ható bensőséggel vázolják az oroszországi s a németországi zsidóság viszonyait. Mélységes bölcseséggel megállapítják, hogy a bajba jutott testvéreinknek még panaszkodniok sem szabad. *Megrendítő tragikumot találnak abban, hogy testvéreink egy része olyan vallástalan és zsidótlan nevelésben részesült, hogy nem is tudják: miért is szenvednek tulajdon-*

képen. Ezekkel a tragikus sorsú testvéreinkkel különösen kell együttérzennünk s imádkozzunk értük.
— Mert a mai viszonyok mellett a zsidóság mást nem tud tenni, mint *vezeklést tartani, megtérni s különösen a saboss megtartását, a gyermekek vallásos nevelését, a családi élet tisztaságát* hirdessék a rabbik híveiknek. Mindenkinek kötelessége, tehetsége szerint anyagilag is hozzájárulni az üldözöttek felségelyezésére. A vezeklés a megtérés s a jótékonyág érdemében Isten kegyelme elhozza a zsarnokság megszűnésének idejét.
A Tóra szelleméből fakadó, igaz, bölcs szavak!

Rendőrség és ritualitás

Többször volt már szó az antiszemita lapokban, hogy a pesti izr. hitközség a legerélyesebben jár el egy piaci mézáros ellen, aki függetlenül magától a neológ rabbisági felügyelet alól, illetőleg lemondott róla s árulja tovább a húst a piacon. A híradások szerint egyszer sertés-zsírral bekenték az áruját az ellenőrző közegek, legutóbb pedig valami festéket kentek rá — ezt a dolgot az egyik antiszemita lap valami titokzatossággal írja le s titkos zsidó büvszerről beszél, — majd egy rendőrkapitány szállt ki a piacra az újpesti neológ rabbi kíséretében, akit a kapitány megeskettett szakértői minőségben és ott helyszínen állapították meg: vajjon a hús rituális-e vagy sem. — Az illető mézáros a nevezett lapok szerint állandóan azt hangoztatja, hogy nem árul rituális húst. A hitközség azonban hivatalosan arra az álláspontra helyezkedik, hogy igenis rituális húst ad el.

A dolog tehát rendkívül hasonlít az ismert régi anekdotához, amikor valaki nagyünnepken a jegyszédőtől engedélyt kér a templomba való bemenetelhez, mert csupán üzleti üzenetet akar átadni valakinek, amire a jegyszédő fölényesen kijelenti:
— Nem úgy van ám, Maga meg akar csalni engem. Maga igenis imádkozni akar...
Az eset, tekintettel a hírlapi pertraktálásra valójában nem humoros. Nem szeretjük, ha antiszemita lapok rituális húsról s boszorkányosan titokzatos festékekről beszélnek. Reánk orthodoxokra azonban tanulságos az eset. Azt hirdeti: nevelnünk kell az eddignél fokozatosabban közösségünket arra, hogy a *ritualitás egyetlen fokmérője a rabbiság legyen, amely egyedül van hivatva annak megállapítására, ki megbízható.* Ilyen erkölcsi nevelés mellett szükségtelenné válnak a dolgokat ugyanis csak elmérgező, de nem orvosló rendőri intézkedések.

Katholikus papok üldözése

A *Neue Freie Presse* szerdai száma szerint Pfalz-ban a barnaingesek *Burweiler, Imsweiler* s más egyéb községekben véresre verték a katolikus papokat, mert utóbbiaknak vallási érzésük tiltja, hogy az embert csak faja szerint ítéljék meg. Az egész művelt világ részvéte fordul a hitük mellett tanúságot valló lelkészek felé, bár nálunk éppen a kereszténységet fitogtató lapok igen csendesen napi-rendre térnek a katolikus papok elleni atrocitások fölött s inkább azt hangoztatják, hogy Mexikóban is üldözték a katolikusokat s akkor nem hallatszottak tiltakozások. Csak hogy Mexikóban állítólag szembe helyezkedtek az új kormányzattal, de Németországban csak nem tudnak lelkesedni érte. De ez Németországban már bűnszámba megy és ezért az üldözöttesben a rabbik után jönnek a katolikus papok és előbb-utóbb követni fogják őket a még most biztonságban levő evangélikus lelképásztorok is.

Butorok: kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitósáruk nagy választékban **Olcsó árak.**
RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31
Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fióküzlet: Nádor-utca 21.

